

Projekty řešené v roce 2014

Projekty nové

doc. PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D.

Korupce a klientelismus napříč staletími (2014 – 2016)

Cílem projektu je zmapovat dosavadní výzkum korupčních mechanismů v jednotlivých etapách vývoje českých dějin v návaznosti na již realizované výzkumy v jiných evropských státech. Tematizováno bude postižení různých forem a aspektů korupce v jednotlivých historických obdobích, státních a právních systémech, a to s cílem odpovědět na otázku, jaká byla živná půda různých forem korupce, od těch nejprimitivnějších, a jak se korupce spolu s proměnami společenských řádů modifikovala.

Pozornost bude věnována širokému spektru dílčích otázek – korupce a klientelismus státní moci ve středověku a raném novověku, korupce v církevním prostředí, profily zkorumpovaných osobností, totalitarismus a korupce, boj proti korupci a jeho možnosti, specifické zákony týkající se korupce a jejich různé dopady v různých historických dobách, korupce během válek, korupce a výtvarné umění, korupce v karikatuře atd.

Projekt lze považovat za celofakultní (v průběhu řešení předpokládáme zapojení kolegů z USGS, KPF i KGER) a také za projekt realizovaný v rámci mezifakultní spolupráce (dohodnuta spolupráce s kolegy z FUD, PF a FSE).

Zároveň bude naplňovat smluvní spolupráci s odbornými institucemi – Historický ústav AV ČR v. v. i. a Ústav pro soudobé dějiny v. v. i.

2014

Únor - úvodní metodologický seminář za přítomnosti doktorandů, školitelů a dalších účastníků projektu, konkretizace výzkumných témat a plán výzkumných pobytů a odborných přednášek na daný rok (předpokládají se min. čtyři zvané přednášky kolegů z HÚ a CMS s následnou diskusí – přednášky budou otevřené pro všechny zájemce)

Březen/říjen - práce na dílčích výzkumných tématech.

Listopad – zhodnocení prvního roku řešení v rámci závěrečného semináře, představení výsledků výzkumu, diskuse ke konceptu konference.

2015

Únor - úvodní seminář za přítomnosti doktorandů (jejich zastoupení bude obměněno), školitelů a dalších účastníků projektu, konkretizace výzkumných témat a plán výzkumných pobytů a odborných přednášek na daný rok (předpokládají se opět min. čtyři přednášky – kombinace přednášek zvaných a členů řešitelského týmu, stejný formát jako v předcházejícím roce)

Březen/říjen - práce na dílčích výzkumných tématech, práce na přípravě konference.

Listopad – zhodnocení druhého roku řešení v rámci závěrečného semináře, představení výsledků výzkumu, zhodnocení přípravy konference.

2016

Únor - úvodní seminář za přítomnosti všech dosud participujících doktorandů, školitelů a dalších účastníků projektu, stanovení organizačního výboru konference a schválení itineráře přípravy konference, rozdělení úkolů.

Březen/říjen – příprava textů pro konferenci, organizační příprava.

Říjen/listopad – konání konference, shromáždění textů a zahájení prací na přípravě kolektivní monografie, předání k tisku do konce roku 2014.

Mgr. Jan Charvát Ph.D. et M.A.

Pirátská strana v evropském kontextu (2014 – 2015)

Projekt studentského grantu „Pirátská strana v evropském kontextu“ je zaměřen na současný fenomén pirátských stran, které od roku 2006 existují po celé Evropě, resp. i mimo její hranice.

První pirátská strana vznikla v roce 2006 ve Švédsku a její vznik ohlásil nástup nové generace politického aktivismu, který spojoval některá témata „Nové levice“ se zcela aktuálními otázkami autorských práv (otázka svobodného sdílení), na které logicky navazovala otázka elektronické bezpečnosti a soukromí. Pirátské strany tak spojily témata výsostně politická (ochrana soukromí ze strany politického systému) s tematikou do té doby zcela apolitickou (sdílení informací), která ale představovala a stále představuje velmi živé téma, zejména pro mladou generaci a to způsobem, který lze chápat jako radikální. Výsledkem byla velmi rychlá aktivizace obdobných uskupení napříč celou Evropou. Dnes existují Pirátské strany ve 40 zemích. V rámci evropských zemí existuje Tzv. Pirátská internacionála, vedle které stojí řada přípravných výborů, zahrnujících řadu zemí včetně mimoevropských. Dlouhodobě jsou nejvýznamnějšími stranami Německá Pirátská strana (nejúspěšnější) a Švédská.

2014

- Na začátku projektu předpokládáme rešerši odborné literatury a vymezení metodologického rámce.
- V průběhu prvního roku proběhne celkem 6 workshopů, na kterých studenti představí dílčí závěry svých prací zaměřených na jednotlivá témata uvnitř problematiky pirátských stran. Workshopy proběhnou pod dohledem pedagogů a budou následně evaluovány v debatách jak s pedagogy, tak s ostatními studenty. Workshopy tak budou plnit funkci informační, ale i metodologickou a pomohou studentům učit se odborné práci v praxi.
- V průběhu roku proběhne pracovní cesta do Německa, s návštěvou centrály německé Pirátské strany.
- Vznikne odborný článek týkající se fenoménu Pirátské strany v Německu, který bude publikován v odborném recenzovaném časopise v Čechách.

2015

- I v druhém roce proběhne nejprve rešerše odborné literatury
- V průběhu roku předpokládáme pracovní cestu do Švédska do centrály švédské pirátské strany.
- Vznikne odborná publikace týkající se fenoménu Pirátské strany ve Švédsku, která bude publikována v odborném recenzovaném časopise v Čechách.

- Studentská mezinárodní konference ve spolupráci s kolegy ze Slovenska.
- Z příspěvků přednesených na této konferenci vznikne kolektivní monografie, mapující situaci primárně české Pirátské strany a zasazující jí do evropského kontextu.

Mgr. Daniel Kroupa Ph.D.

Suverenita (historický a systematický výklad) (2014 – 2016)

Cílem předloženého projektu je vypracovat ucelený pohled na problematiku suverenity, z historické i systematické perspektivy. Pozornost se zaměří na formování moderního pojmu suverenity od pozdního středověku, dále v dílech J. Bodina a T. Hobbese, až k diskusi o pojmu suverenity ve dvacátém století, např. v souvislosti s pojetím C. Schmitta. Systematické hledisko se soustředí hlavně na otázky vnitřní a vnější suverenity i na otázku sdílené suverenity. Téma suverenity je aktuální jak vzhledem k pokračující diskusi o členství České republiky v Evropské unii, tak i pro debatu o případné budoucí federalizaci EU.

Výzkumná činnost projektu je rozvržena do tří let. **První** rok se zaměříme na historický vývoj myšlenky suverenity. Již na základě osvědčeného modelu uskutečníme nejprve na jaře čtení textů k historickému pojetí suverenity (J. Bodin, T. Hobbes, E. de Vattel, I. Kant) a na podzim uspořádáme konferenci, na níž budou předneseny referáty k problematice suverenity v jednotlivých historických obdobích (čtení textů se uskuteční v březnu či v dubnu 2014, konference v listopadu 2012). Na jarním čtení budou čteny a diskutovány základní texty k problematice suverenity, spolu se sekundární literaturou. Spoluřešitelé si připraví referáty ze sekundárních textů. Podzimní konference na téma „Suverenita v dějinách“ bude výslednicí práce na projektu a tohoto symposia a měla by představit v pracovní verzi texty, které pak budou součástí kolektivní monografie. Její vydání se uskuteční v roce 2015. V květnu je plánovaná účast řešitelského týmu na konferenci v rámci *Collegium Politicum* na universitě v Miláně, jejíž tématem je „*Princeps legibus solutus* neboli Vládce není vázán zákonem“. Zároveň se na začátku června uskuteční přednáška prof. H. Meiera, odborníka na problematiku politického myšlení Carla Schmitta.

Druhý rok grantového projektu se chceme tematicky zaměřit na diskusi o suverenitě ve 20. a 21. století. Tentokrát již nepůjde tolik o dějinné zpracování, jako spíše o systematické pojetí lidských práv, jak je mj. presentováno v díle Carla Schmitta. Vedle diskuse na téma suverenity, a to vnitřní i vnější suverenity a také sdílené suverenity, je toto téma zajímavé také tím, že zasahuje nejen do oblasti politické filosofie, právní vědy, politologie, práva, sociologie či historie, ale také do každodenního života (viz např. vyhlášení amnestie

presidentem V. Klausem). Problematika suverenity je tedy aktuálním tématem, proto v našem grantu budeme spolupracovat s odborníky z různých oblastí, jako např. z hlediska práva (Přibáň, Belling).

V druhém roce projektu se uskuteční tematické symposium (březen/duben 2015) a podzimní konference (listopad 2015) na téma „Schmittova pojetí suverenity a jeho kritika“. Tematické symposium bude přípravou pro konferenci a budeme na něm číst hlavní texty systematicky zpracovávající problém suverenity u Carla Schmitta. Na konferenci pak budou předneseny příspěvky, které po zapracování připomínek autory budou začleněny do kolektivní monografie, která vyjde v roce 2016. Konference by měla vytvořit prostor pro názorovou diskusi odborníků z různých oborů o problematice suverenity. V průběhu druhého roku projektu bude publikována kolektivní monografie k suverenitě v dějinné perspektivě. Zároveň předpokládáme účast členů řešitelského týmu na konferenci v rámci projektu *Collegium Politicum*, která se tentokrát uskuteční v ústeckém regionu a bude organizovaná naší fakultou.

Třetí rok projektu je určen pro přípravu a publikování druhé kolektivní monografie na téma „Schmittova pojetí suverenity a jeho kritika“. Tato publikace bude tvořena souborem studií reagujících na současnou diskusi o Schmittově pojetí suverenity. Studie budou vycházet z referátů, přednesených na tematické konferenci uskutečněné v předešlém roce grantového projektu.

Pavel RAŠKA, Mgr., Ph.D. a Vilém ZÁBRANSKÝ, Mgr., Ph.D.

Krajina – lidé – katastrofy: transformace krajiny a adaptace na náročné přírodní podmínky v historickogeografické perspektivě (2014 – 2015)

Navrhovaný projekt navazuje na několikaleté výzkumy řešitelského kolektivu, které byly zaměřeny na krajinně ekologické a společenské dopady přírodních hazardů a adaptace historických komunit na náročné přírodní podmínky. Tyto výzkumy byly realizovány v rámci stávajícího projektu Studentské grantové soutěže (IGA UJEP) s názvem „Referenční báze dokumentárních dat pro výzkum a praktické řešení problematiky geomorfologických hazardů“ a v rámci stipendia Johannes-Künzig-Institut für ostdeutsche Volkskunde ve Freiburgu, jejichž řešení skončilo v roce 2013. Navrhovaný navazující projekt taktéž částečně doplňuje v současnosti řešený postdoktorský projekt GA ČR „Dokumentární data ve výzkumu sociální percepce a adaptačních strategií vůči vybraným historickým přírodním hazardům v České republice“.

Nově navrhovaný projekt rozšiřuje dosavadní výzkumné výsledky, věnované kritické typologii dokumentárních dat (Raška et al. 2013a), tvorbě regionálních databází přírodních hazardů (Raška et al. 2014) a analýze sociální reflexe přírodních hazardů (Raška et al. 2013c) svým

zaměřením na detailní rekonstrukce lokalit, postižených přírodními hazardy za pomoci pokročilých geoinformačních nástrojů. Navrhovaný projekt tento výzkumný směr dále rozšiřuje o rekonstrukci adaptačních opatření realizovaných historickými komunitami pro překonání náročných přírodních podmínek. Současný výzkum v mezinárodním kontextu přitom naznačuje, že poznatky získané rekonstrukcí vztahu historických komunit k překonání dopadů přírodních hazardů a náročných přírodních podmínek mohou být úspěšně implementovány do současných strategií redukce přírodních rizik (Poliwoda 2007; Schenk 2007; Voss, Wagner 2010).

Hlavními výzkumnými tématy, které jsou integrovány v navrhovaném mezioborovém projektu, jsou:

- (A) Detailní rekonstrukce příčin, dopadů a sociální reflexe historických přírodních hazardů (garant dr. P. Raška a dr. V. Zábranský);
- (B) Determinace adaptačních strategií historických komunit vůči náročným přírodním podmínkám (garant dr. J. Riezner);
- (C) Krajinně ekologické rekonstrukční mapy v oblastech intenzivně transformované krajiny (garant dr. T. Matějček).

Cíle a postup řešení projektu dle hlavních výzkumných témat:

- (A) Provést rekonstrukci projevů vybraných typů přírodních extrémů (1xpovodeň, 1xsesuv) na konkrétních modelových lokalitách v sz. Česku za pomoci analýzy archivních dat, terénního průzkumu a geoinformatického modelování; rekonstruovat odezvu společnosti na tyto extrémy včetně nápravných opatření a diskutovat relevanci těchto získaných poznatků pro současnou praxi redukce přírodních rizik.
- (B) Definovat hlavní typy krajinných (agrárně technická ad.) a společenských (individuální a institucionální) opatření, která byla historickými komunitami využívána k překonání náročných přírodních podmínek, resp. snížení limitů z nich plynoucích.
- (C) Rekonstruovat historickou krajinu v územích zasažených přírodními extrémů (zvláště povodněmi) a intenzivně přeměněných člověkem za účelem adaptace nepříznivých/rizikových přírodních podmínek pro účely rozvoje území (příklad úseku Bíliny v Ústí nad Labem).

Konkrétní kroky k naplnění tohoto cíle jsou:

Rok 2014

- (A) výběr reprezentativních modelových lokalit na základě tvorby regionálních databází přírodních hazardů, rešerše archivních dokumentárních dat a aplikace terénních analytických metod;
 - (B) rešerše archivních dokumentárních dat, terénní mapování agrárních forem reliéfu, aplikace archeobotanických metod na vybraných lokalitách (analýza rostlinných makrozbytků);
 - (C) rešerše, digitalizace a příp. ortorektifikace starých kartografických dokumentů, rešerše archivních dat k problematice antropogenních transformací studovaného území (hydrotechnická aj. opatření).
- publikace průběžných výstupů (dominantně tuzemská periodika)

Rok 2015

- (A) geoinformatické modelování a vizualizace projevů vybraných přírodních extrémů, historicko-sociologická analýza společenské reflexe vybraných přírodních extrémů;
 - (B) historicko-sociologická typologizace přístupů k adaptaci na náročné přírodní podmínky, tvorba rekonstrukčních map adaptačních opatření v modelových lokalitách;
 - (C) tvorba multitemporálních krajinně ekologických rekonstrukčních map modelového úseku vodního toku.
- publikace finálních výstupů (mezinárodní periodika)

Projekty pokračující

doc. Ing. Havlíček Aleš Ph.D.

Lidská práva: dějinné koncepce a systematický výklad (2012 – 2014)

Cílem předloženého projektu je v souladu s dlouhodobým záměrem katedry politologie a filosofie podat ucelený pohled na vznik a vývoj fenoménu lidských práv a kriticky analyzovat aktuální diskusi na toto téma. Zároveň je cílem vytvořit prostor, ve kterém bude možné vést diskusi o původu lidských práv, jejich významu a roli, kterou pro dnešní společnost představují, aby se lidská práva nestala jen prázdným pojmem ve společnosti. V neposlední řadě jde o navázání na právě ukončený grant o svobodě (Svoboda a otroctví od antiky po současnost), tedy o pokračující analýzu hlavních témat politického myšlení o demokracii.

V rámci oboru Politická filosofie, jehož profilace je v rámci ČR unikátní, chceme pokračovat v tradici naší fakulty, která se ve své činnosti zaměřuje na původní badatelskou činnost a zároveň se snaží vytvářet podmínky pro co nejširší přístup k vysokoškolskému vzdělání. Otázka lidských práv je jedním z nejdůležitějších témat politické filosofie a právě lidská práva můžeme chápat jako jeden ze základních pilířů výše zmiňovaného oboru. Náš výzkum o lidských právech a výsledné publikace mohou pomoci dalším studentům, a to nejen oboru Politické filosofie. Výsledky našeho bádání, jak doufáme, budou sloužit nejen studentům humanitních oborů, ale také odborné a laické veřejnosti.

Výzkumná činnost projektu je rozvržena do tří let. **První** rok se zaměříme na dějinný vývoj myšlenky lidských práv. Již na základě osvědčeného modelu uskutečníme nejprve na jaře čtení textů k dějinnému pojetí lidských práv a na podzim uspořádáme konferenci, na níž budou předneseny referáty k problematice lidských práv v jednotlivých dějinných obdobích (čtení textů se uskuteční v dubnu či květnu 2012, konference v listopadu 2012). Na jarním čtení budou čteny a diskutovány základní texty k problematice lidských práv, spolu se sekundární literaturou. Spoluřešitelé si připraví referáty ze sekundárních textů. Podzimní konference bude výslednicí práce na projektu a tohoto symposia a měla by představit v pracovní verzi texty, které pak budou součástí kolektivní monografie. Její vydání se uskuteční v roce 2013.

Druhý rok grantového projektu se chceme tematicky zaměřit na diskusi o lidských právech ve 20. a 21. století. Tentokrát již nepůjde o dějinné zpracování, nýbrž o systematické pojetí lidských práv, tak jak je známo v podobě otázky „Jsou lidská práva přirozená?“. Vedle diskuse na toto téma je toto období zajímavé také tím, že lidská práva se stávají pozitivními zákony

společnosti a tematika lidských práv začíná zasahovat nejen do oblasti politické filosofie, ale i do sociologie, právní vědy, politologie, práva či historie. Problematika lidských práv je tedy aktuálním tématem, proto v našem grantu budeme spolupracovat s odborníky z různých státních i nestátních organizací, jejichž působení spadá pod otázku lidských práv. Tato část našeho projektu se zaměří zejména na strukturalizaci lidských práv a jejich postavení v moderní společnosti, jakožto jejího neodlučitelného spoluutvářejícího prvku.

V druhém roce projektu se uskuteční jedno tematické symposium (červenec 2013) a podzimní konference (listopad 2013). Tematické symposium bude přípravou pro konferenci a budeme na něm číst hlavní texty systematicky zpracovávající problém lidských práv. Na konferenci pak budou předneseny příspěvky, které po zpracování připomínek autory budou začleněny do kolektivní monografie, která vyjde v roce 2014. Konference by měla vytvořit prostor pro názorovou diskusi odborníků z různých oborů o problematice lidských práv. V průběhu druhého roku projektu bude publikována kolektivní monografie k lidským právům v dějinné perspektivě.

Třetí rok projektu je určen pro přípravu a publikování druhé kolektivní monografie na téma lidských práv jako práv přirozených. Tato publikace bude tvořena souborem studií reagujících na současnou diskusi o lidských právech a popisujících postavení lidských práv ve 20. století a v současnosti. Studie budou vycházet z referátů, přednesených na tematické konferenci uskutečněné v předešlém roce grantového projektu.

Mgr. Vilém Zábranský, Ph.D.

Být měšťanem. Městské subpopulace, kultura a sociální vazby od počátku novověku do 19. století (2013 – 2015)

Zamýšlený projekt si klade za cíl podchytit nejrůznější projevy měšťanství a měšťanské kultury a stejně tak i charakter vnitřně diferencované společnosti v kontextu sociálních vztahů a vazeb v raně novověkých městech s přesahy do pozdního středověku a na druhou stranu do 19. století.

Konkrétní kroky k naplnění tohoto cíle jsou:

Rok 2013

- a) provedení kritické analýzy dosavadních přístupů k nahlížení na identitu a identifikaci v kontextu sociálních vazeb ve společnosti, rešerše české a zahraniční literatury
- b) formulování společného systematického metodologického přístupu s ohledem na specifika pramenné základny v případě českých měst (zejména severočeských a západočeských) ve sledovaném období
- c) základní pramenná heuristika v rámci příslušných archivních pramenů městské a další provenience
- d) výjezdy členů realizačního týmu do archivů, zahraničních knihoven a na některé konference dotýkající se řešené problematiky

- e) v průběhu roku proběhnou tři pracovní setkání určená zejména participujícím studentům, na kterých budou seznámeni se základním metodologickým přístupem k řešení problému

Rok 2014

- a) rešerše české a zahraniční literatury
- b) základní pramenná heuristika v rámci příslušných archivních pramenů městské a další provenience, vytvoření základní typologie pramenné báze pro řešení projektu a soupisu dostupných dat
- c) v průběhu roku proběhnou dvě pracovní schůzky nad metodologickými problémy tématu
- d) uspořádání pracovního semináře, na kterém budou prezentovány dílčí výsledky projektu
- e) výjezdy členů realizačního týmu do archivů, zahraničních knihoven a na některé konference dotýkající se řešené problematiky
- f) publikace části dosažených výstupů

Rok 2015

- a) kritické zhodnocení užitého přístupu a zdrojů využitelných dat
- b) zpracování a propojení okruhů problematiky v kontextu nahlížení na individuální a kolektivní identitu v rámci raně novověké městské společnosti
- c) v průběhu roku proběhnou dvě pracovní schůzky nad metodologickými problémy tématu
- d) výjezdy členů realizačního týmu do archivů, zahraničních knihoven a na některé konference dotýkající se řešené problematiky
- e) publikace souhrnných studií k problematice

Mgr. Lukáš Novotný, M.A., Dr. – hlavní řešitel

PhDr. Pavel Hynčica, Ph.D., - spoluřešitel

Proměny stranických systémů ve státech střední Evropy. Česká republika, Slovensko, Německo a Rakousko v komparaci (2013 – 2014)

Práce bude založena na popisu a analýze stranických systémů České republiky, Slovenska, Německa a Rakouska a jejich zasazení do hlubšího historického, socioekonomického a kulturně geografického kontextu sledovaných zemí. Předmětem zájmu navrhovaného vědeckého projektu je problematika komparace formování a vývoje stranických systémů v zemích střední Evropy, konkrétně dvou německy mluvících zemí, ve kterých se od druhé poloviny 20. století do současnosti kontinuálně rozvíjel pluralitní stranickopolitický systém, tedy Německa a Rakouska, a ve dvou státech bývalého Československa, České a Slovenské republiky, které od roku 1989 procházely procesy politické a ekonomické transformace. Cílem připravovaného výzkumu je podchytit historické, společenské a kulturně-geografické průniky na straně jedné a odlišnosti na straně druhé u zmíněných čtyř zemí. Zadání projektu koresponduje s Dlouhodobým záměrem FF UJEP na léta 2011-2015.

Důraz bude kladen na zachycení proměn a vývojových trendů v procesu formování stranických - systémů těchto zemí střední Evropy. Pozornost bude věnována zachycení dlouhodobě kontinuálních prvků v procesu formování stranických systémů SRN a Rakouska v období do konce 20. století na straně jedné a složitých a rozporuplných jevů, které byly charakteristické pro proces formování stranických systémů České republiky a Slovenska v podmínkách politické a ekonomické transformace na straně druhé. Projekt tak bude sestávat do značné míry ze dvou paralelních bloků, které však budou následně propojeny do jednoho tematického celku, ve kterém bude předmětem zájmu podchycení a analýza shodných nebo podobných jevů, které jsou v souladu s historickými, socioekonomickými či kulturně geografickými průniky v geografickém areálu střední Evropy a které zohledňují zejména soudobé evropeizační tendence pozorovatelné v důsledku působení Evropské unie a případně i jiných mezinárodních organizací.

Konečně bude pro zkoumání dané problematiky charakteristický zvláštní zřetel k vývojovým trendům posledních let ve zkoumaných zemích. V české a slovenské politice přestávají být témata charakteristická pro období přechodu k demokracii určujícími faktory pro utváření politické scény. Ve všech zkoumaných zemích můžeme pozorovat nové politické a společenské jevy (globalizace, ekonomická krize, krize politických elit, oslabování voličské loajality, nárůst apatie vůči politickým stranám atd.), které přispívají k narušování tradičních vzorců politického a volebního chování a s tím spojený nástup nových politických subjektů přispívá k proměně charakteristických rysů zkoumaných stranických systémů.

Stěžejním tematickým pilířem navrhovaného výzkumu bude problematika dílčích komparací ideově spřízněných politických subjektů. Tomuto tématu je v posledních letech věnována pozornost v souvislosti s upevňováním „evropské dimenze“ stranické politiky v jednotlivých zemích. Politickou realitou je spolupráce ideově spřízněných politických subjektů institucionalizovaná v podobě evropských stranickopolitických uskupení. V tematických oddílech věnovaných dílčím komparacím ideově spřízněných politických subjektů bude pozornost věnována jejich obsahové a programové náplni, a dále komparaci zmíněných subjektů po stránce organizační a z hlediska jejich postavení v systému kooperačně-konkurenčních interakcí ve stranickém systému příslušné země.

PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D.

**Za svojí ideou, za svým cílem (1939-1989)
(2013 – 2015)**

Naši předci byli vystaveni těžkým dějinným zkouškám v minulém století. Doba jim nepřála, do jejich životů zasáhly dva totalitní režimy, které zásadním způsobem proměnily českou společnost. Osudy lidí byly bohaté, rušné a plné zvrátů. V novodobých českých dějinách je přitom nemálo osobností, s jejichž jménem – a zvláště pak činy – se některé generace téměř mýjely. Většinou to byly postavy, které se svým životem a postoji vymykaly ideologii, jež se nad českou historií rozprostřela po březnu 1939 a zejména po únoru 1948. Jména těchto mužů a žen se nevešla do oficiálního výkladu, který si totalitní režim „upravoval“ podle aktuálních dobových potřeb, byla vytlačována na samý okraj, zamlčována až do úplného zapomnění. Česká a zahraniční historiografie již výrazně zmírnila tento tíživý deficit, ale zůstává ještě nespočet různých aktivit, jimž dosud nebyla věnována dostatečná pozornost. Cílem našeho projektu je proto zmapovat působení neohrožených lidí v období nacistické okupace a v proměnách komunistického režimu v Československu. Kdo a jakými prostředky

se postavil proti bezpráví? Jaká byla jejich motivace? Jak vypadala konkrétní činnost? Jak vysokou daň zaplatili za své počínání? Jak to změnilo jejich životy a životy blízkých? A na druhé straně jakým způsobem totalitní režimy postupovaly proti svým ať již skutečným nebo domnělým oponentům? Jak vypadal bezpečnostní aparát, kdo v něm působil, jakými způsoby se režim snažil držet u moci?

Součástí projektu je i část věnovaná orální historii - odchází generace první republiky, která zažila nacistickou okupaci a druhou světovou válku a proměny komunistického režimu. Stále ještě žijí lidé s pohnutým osudem, často nedocenené a pozapomenuté osobnosti, neprávem opomíjené. Právě těmto lidem se projekt snaží dát prostor, aby sdělili své individuální prožitky, postoje a názory. Jak prožívali historické události? Jak o nich smýšleli? Jak a čím byli formováni a ovlivňováni?

Jejich pohled bude pohledem z druhé strany, neboť v totalitních režimech neexistovala pluralita pramenů, převažovaly dokumenty státní a stranické provenience, které zaznamenávaly jen takové události, které jejich původci považovali ze svého hlediska za důležité a významné. V rámci projektu bude zaznamenáno 8 životních příběhů pamětníků (DVD). Svědectví pamětníků bude využito i pro výstavu „Jak se žilo za Husáka. Každodenní život v 70. a 80. letech“ v Muzeu města Ústí nad Labem.

To jsou jen některá témata projektu, který se zabývá tragickým a složitým obdobím našich moderních dějin. České dějiny minulého století jsou komplikovanými dějinami, nezbývá než o nich přemýšlet a klást otázky.

Postup řešení grantu.

2013

Na počátku roku budou vymezeny základní badatelské úkoly, zhodnoceny možnosti a podrobně vymezeny tematické okruhy výzkumu. Jednotliví autoři provedou heuristiku a začnou se studiem dosud publikovaných domácích a zahraničních odborných prací. Současně započne archivní výzkum, který bude v prvním půldruhém roce stěžejní činností – a to jak v tuzemských archivech (Národní archiv, Vojenský historický archiv, Archiv bezpečnostních složek, archivy spadající pod SOA Litoměřice, Plzeň a České Budějovice apod.), tak v zahraničních (Bundesarchiv Berlin, Landesarchiv Dresden apod.). V návaznosti na to budou připraveny dílčí publikační výstupy v recenzovaných odborných časopisech a v kolektivních monografiích z vědeckých konferencí. Příprava a realizace metodologického kolokvia (zimní semestr akademického roku 2013/14).

2014

Bude pokračovat archivní výzkum ve výše uvedených intencích v souladu se studiem domácí a zahraniční odborné literatury řešiteli grantu. Proběhne nákup hmotného materiálu a odborné literatury potřebné k realizaci grantu. Budou publikovány výstupy v recenzovaných odborných časopisech a v kolektivních monografiích z vědeckých konferencí. Především bude probíhat příprava jednotlivých studií pro kolektivní monografii. Na zimní semestr akademického roku 2014/2015 bude připraveno a realizováno bilanční kolokvium, určené pro představení výsledků jednotlivými řešiteli. Mgr. Markéta Brožová zpracuje studii věnovanou undergroundu v období normalizačního Československa,

Mgr. Josef Hurt a Mgr. Martin Flosman se zaměří na církevní problematiku ve 40. a 50. letech v českých zemích, přičemž výstupem bude opět studie od každého z autorů, Mgr. Petr Karlíček zpracuje studii s tematikou dobové propagandy, Mgr. Lukáš Kopecký sepiše studii

mapující proměnu českého venkova, Mgr. Dalibor Krčmář a Mgr. Jan Vajskebr svou pozornost zaměří na perzekuci a odboj za nacistické okupace, Mgr. Martina Popová, Mgr. Martin Tichý a Adam Zítek zpracují studie s tematikou odboje a odporu proti komunistickému režimu v Československu.

2015

V průběhu prvního čtvrtletí roku bude dokončen výzkum a práce na odborných studiích kolektivní monografie, tak, aby mohly být jednotlivé výstupy předány k oponentnímu řízení. Vydání kolektivní monografie s pracovním názvem *Za svoji ideou, za svým cílem (1939-1989)* (edd. M. Veselý – J. Rokoský, cca. 450 stran).